

PvdA

BERG EN DAL

lokaal sociaal!

PvdA-Berg en Dal, *lokaal sociaal!*

Verkiezingsprogramma voor de gemeenteraad
in de bestuursperiode 2022-2026

Inleiding

PvdA-Berg en Dal, *lokaal sociaal!* staat voor bestaanszekerheid, huisvesting, onderwijs en zorg. In dit verkiezingsprogramma beschrijven we onze sociaaldemocratische ambitie.

PvdA-Berg en Dal, *lokaal sociaal!* verenigt op basis van ideeën. Wij gaan voor het algemeen belang en zijn er voor de hele gemeente Berg en Dal.

Wij streven naar een **sociaal** Berg en Dal, waarin we ons allemaal thuis voelen.

Wat is nu echt belangrijk? Dat we samen de woningnood oplossen en dat er een betaalbaar huis is voor iedereen. In een fijne buurt. Waar minder verdeeldheid is en waar we naar elkaar omzien. Dat we opkomen voor mensen die dat nodig hebben en systematische ongelijkheid aanpakken.

- Structurele armoede accepteren wij niet, iedereen moet mee kunnen doen.
- Wij sluiten niemand uit, wij zetten ons in voor een inclusieve samenleving.
- Wonen is een recht en geen verdienmodel.

Zo maken we van Berg en Dal een plek waar we allemaal fijn kunnen wonen. Waar we ons thuis voelen. Doe je met ons mee?

Met vriendelijke groet

Lesley Albers

Fractievoorzitter en Lijsttrekker

PvdA-Berg en Dal, *lokaal sociaal!*

PvdA-Berg en Dal, *lokaal sociaal!*

Verkiezingsprogramma voor de gemeenteraad
in de bestuursperiode 2022-2026

Samenvatting

In het kort onze speerpunten, gebruikt in diverse stemwijzers. In de verschillende hoofdstukken van het programma worden deze (grotendeels) toegelicht.

Zorg, welzijn, leefbaarheid

- Structurele armoede accepteren wij niet, iedereen moet mee kunnen doen.
- Eén loket voor (hulp)vragen. Houding bij hulpvraag moet zijn: Ja, mits...
- Inloop/ontmoeting, verenigingsleven en voorzieningen in iedere kern.
- Wij sluiten niemand uit, wij zetten ons in voor een inclusieve samenleving, zonder discriminatie in welke vorm dan ook.
- Spoedhulp binnen aanvaardbare tijden aanwezig, ook in de polder.

Wonen en ruimte

- Wonen is een recht en geen verdienmodel!
- Bouwen, bouwen, bouwen! Focus op starters, jonge gezinnen en ouderen met een klein pensioen.
- Voorstander nieuwe woonvormen, zoals bouwen in eigen beheer en bewonerscoöperaties, intergenerationeel wonen, tiny houses enz.
- Effecten op de omgeving, infrastructuur, ontsluiting enz. Vooraf (integraal) in beeld brengen.
- Ruimte voor ontmoeting jongeren, ouderen en verenigingen.

Sport, cultuur, onderwijs

- Specifieke aandacht voor kinderen die in armoede opgroeien: Taskforce Kinderarmoede.
- Voldoende en goede sportvoorzieningen in de hele gemeente.
- Verenigingen die willen samenwerken verdienen steun. Stimuleren samenwerking.
- Cultuur inspireert, verbindt en zet aan tot nadenken. Investeren in lokale musea en ruimte voor initiatieven.
- Aandacht voor laaggeletterdheid en digitale vaardigheid samen met de bieb.

Milieu en verkeer

- Wij steunen actie steenbreek; stenen uit de tuin en groen erin.

PvdA-Berg en Dal, *lokaal sociaal!*

Verkiezingsprogramma voor de gemeenteraad in de bestuursperiode 2022-2026

- Inrichting van de weg moet de functie volgen. Prioriteit aan veiligheid fietsers & voetgangers.
- Bereikbaarheid door middel van (flexibel) openbaar vervoer.
- Eén (bourgondisch) centrum in Groesbeek, verbinding tussen beide pleinen. Aanpak verkeersafwikkeling verdient prioriteit!

Economie, werk, toerisme

- Stimuleren duurzame initiatieven op gebied van recreatie en toerisme. Met respect voor ons unieke landschap en onze (cultuur)historie.
- Lokale ondernemers die duurzaam en maatschappelijk werken krijgen de voorkeur bij gemeentelijke aanbestedingen.
- Werk is de basis. Actieve inzet om zoveel mogelijk mensen die moeilijk aan een baan komen, te begeleiden naar de arbeidsmarkt.

Financiën en bestuur

- De sterkste schouders dragen de zwaarste lasten en de vervuiler betaalt.
- Open en transparant bestuur. Denken in mogelijkheden. Heldere communicatie.
- Besturen op basis van verbinding en voor de héle gemeente.
- Náást en mét onze inwoners, ondernemers en belangenorganisaties.
- Iedere wijk/dorp eigen budget (wijk-/dorpsagenda's). Besluiten bij de inwoners, óók een stem voor onze jeugd!
- Investeren in kennis en kwaliteit van de ambtelijke organisatie. Verloop onder ambtenaren voorkomen.

Energie en duurzaamheid

- Energietransitie moet haalbaar, betaalbaar en toegankelijk zijn voor iedereen.
- Geen hakken in 't zand door onderbuikgevoelens, maar besluiten op basis van feiten en deskundigheid, mét burgerparticipatie.
- Kijken naar kansen, met verbetering natuurwaarden en samenwerking over gemeente- en landsgrenzen heen.
- Stimuleren zonne-energie en onderzoeken (ook kleine) windmolens, altijd mét burgerparticipatie.
- Inwoners profiteren door bijvoorbeeld mee te doen met energieprojecten waarvan zij mede-eigenaar, kunnen worden.

PvdA-Berg en Dal, *lokaal sociaal!*

Verkiezingsprogramma voor de gemeenteraad in de bestuursperiode 2022-2026

1 Zekerheid over werk en inkomen

PvdA-Berg en Dal, *lokaal sociaal!* vindt dat iedereen recht heeft op betaald werk, tegen ten minste een minimumloon dat voldoende is om van te leven.

Werk zorgt voor sociale contacten en persoonlijke ontwikkeling. Het ontbreken van betaald werk kan leiden tot financiële problemen, spanningen en het gevoel er alleen voor te staan. Wij pleiten voor landelijke wetgeving die een werkgarantie tegen het minimumloon mogelijk maakt. Zolang die landelijke wetgeving en financiering er niet is, willen wij dat onze gemeente al het mogelijke doet om een werkgarantie te realiseren.

1.1 Werkbedrijf

Wij ondersteunen Berg en Dal Werkt! De mogelijkheden van het WerkBedrijf - het sociale ontwikkelbedrijf van de regio - zijn vanaf 2021 ruimer. De PvdA wil deze actief inzetten om zoveel mogelijk mensen die moeilijk aan een baan komen, werk te bieden en te begeleiden naar de reguliere arbeidsmarkt.

Daarover moet de gemeente afspraken maken met lokale werkgevers, zodat de ondersteuning van het WerkBedrijf en de vraag van het bedrijfsleven goed op elkaar aansluiten. Wij willen dat de mogelijkheden voor scholing en vergoeding van onkosten zo ruim mogelijk worden toegepast om mensen aan werk te helpen dat goed bij hun past.

1.2 Statushouders

Nieuwkomers moeten op maat en realistisch wegwijs worden gemaakt in onze ingewikkelde samenleving. De PvdA wil dat de gemeentelijke organisatie met een strakke, herkenbare regie zorgt dat zij krijgen wat nodig is. Te beginnen bij taal met aandacht voor de aanpak van laaggeletterdheid. Daarnaast moeten hen digitale toegang, middelen en vaardigheden aangereikt worden. Dit is de basis voor de stap naar betaald werk.

Recht op bestaanszekerheid

De PvdA wil dat iedereen een goed leven kan leiden. Als je niet in staat bent om te werken of niet van je salaris kunt rondkomen, heb je recht op ondersteuning van de overheid.

Iedereen moet in zijn levensonderhoud kunnen voorzien en mee kunnen doen aan de samenleving. Wij richten ons daarbij altijd in de eerste plaats op de zwakste groepen in de samenleving. Onze gemeente is ruimhartig in de uitvoering van wetten en aanvullende regelingen (Wmo, Participatiewet, Meedoenregeling, etc.) en is zo flexibel mogelijk in het toepassen van wetgeving.

We vinden het wel belangrijk dat een passende maatschappelijk relevante bijdrage/"tegenprestatie" wordt geleverd als dat mogelijk is. Meedoen en mee kunnen doen aan de maatschappij zijn het belangrijkste doel. Dat kan ook door vrijwilligerswerk, mantelzorg of een extra opleiding. Vertrouwen staat daarbij voorop.

2 Van woningmarkt naar volkshuisvesting

PvdA-Berg en Dal, *lokaal sociaal!* vindt dat onze gemeente meer moet sturen vanuit een samenhangende visie op wonen en zorg, doorstroming en diversiteit in de wijken.

Het probleem van huisvesting geldt voor de hele gemeenschap. Samen met de corporaties moet de gemeente zorgen dat er meer en sneller sociale huurwoningen worden gebouwd. De PvdA wil dat de gemeente duidelijk de regie in handen neemt. Bij de uitwerking per wijk is overleg en afstemming met bewoners nodig. Dat vraagt integraal werken in het gemeentehuis, stevige juridische uitvoeringskaders en ook de bestuurlijke wil om actief op te treden.

Een betaalbare woning voor iedereen is een grondrecht.

2.1 Woonvisie

PvdA-Berg en Dal, *lokaal sociaal!* onderschrijft de aangepaste Woonvisie die in de afgelopen periode tot stand is gekomen door de samenwerking tussen gemeente en woningcorporaties

Oosterpoort en Waardwonen. Maar we hebben ook oog voor nieuwe vormen van burgerinitiatief: bouwen in eigen beheer, bewonerscoöperaties/genootschappen, intergenerationeel wonen, tiny houses enz. Naast creatieve woonvormen kunnen ook tijdelijke woonprojecten een goede aanvullende optie zijn! De focus moet met name liggen op starters, jonge gezinnen en ouderen met een klein pensioen. Degenen die een beroep doen op woningen met een midden huur van 720-1000 euro in de maand dreigen de dupe te worden van de huidige ontwikkelingen op de markt. Ook de tekorten aan woningen voor mensen die behoorlijk wat zorg, maar nog geen verpleeghuiszorg behoeven, dienen aandacht te krijgen.

Wat ons betreft worden de plannen in de Woonvisie tijdig bijgesteld, om specifieke tekorten aan te pakken. En dat kan ook betekenen dat meer moet worden gebouwd dan nu is vastgelegd. Grijp kansen die zich aandienen aan.

Initiatieven samen met corporaties

De woningcorporaties zijn belangrijk om onze woondoelen te realiseren.

Zo is Waardwonen begonnen met starterswoningen voor jongeren in Millingen. Jonge mensen met een laag inkomen krijgen hierbij een tijdelijke huurovereenkomst.

Oosterpoort heeft het plan om sommige gezinswoningen op te splitsen in meerdere eenpersoons wooneenheden met gemeenschappelijk gebruik van woonkamer en keuken.

We bouwen tijdelijke woningen of tiny houses om snel de acute woningnood op te lossen.

We moeten hier de komende jaren blijvend gemeentebreed aandacht aan besteden.

BERG EN DAL

PvdA-Berg en Dal, *lokaal sociaal!*

Verkiezingsprogramma voor de gemeenteraad
in de bestuursperiode 2022-2026

2.2 Zelfbewoningsplicht

PvdA-Berg en Dal, *lokaal sociaal!* vindt dat woningen zijn om in te wonen en niet om in te beleggen. Woningen zijn nog minder bereikbaar voor starters en jongeren als investeerders betaalbare woningen opkopen.

Wij willen dat wordt gekeken naar de mogelijkheid van een zelfbewoningsplicht. De zelfbewoningsplicht is één van de middelen om lokaal iets te doen aan de overspannen woningmarkt. Dat geldt ook voor een anti-speculatiebeding. Deze mogelijkheden pakken wij aan/op!

PvdA-Berg en Dal, *lokaal sociaal!*

Verkiezingsprogramma voor de gemeenteraad in de bestuursperiode 2022-2026

3 Gelijke kansen voor ieder kind

PvdA-Berg en Dal, *lokaal sociaal!* is van mening dat voor onze kinderen alleen het beste goed genoeg is. Landelijk zijn we voor gratis kinderopvang voor kinderen tot 4 jaar. Scholen moeten de gelegenheid krijgen hun werk zo goed mogelijk te doen.

Wij willen samen met alle scholen het leef- en opvoedingsklimaat voor onze jeugd zo optimaal mogelijk maken. Wij willen schooluitval van kinderen voorkomen, zodat elk kind zicht houdt op een mooie toekomst. Elk kind telt voor de PvdA!

3.1 Kinderen die in armoede opgroeien

PvdA-Berg en Dal, *lokaal sociaal!* vraagt specifieke aandacht voor kinderen die in armoede opgroeien, iets waar zij als kind geen schuld aan hebben. De PvdA pleit daarom voor het instellen van een **Taskforce Kinderarmoede. Tijdens de begrotingsraad van 4 november 2021 hebben wij daarvoor ook een motie ingediend. Zie ook de landelijke petitie van SIRE**

<https://stopkinderarmoede.petities.nl> maar ook

een initiatief vanuit enkele 2e Kamerfracties om dit probleem op de agenda te krijgen.

Kinderen die opgroeien in armoede worden op alle vlakken in hun leven beperkt in hun ontwikkeling. Het is belangrijk dat de gemeente gericht kijkt hoe zij deze gezinnen kan helpen om uit structurele armoede te komen. Specifieke aandacht is daarvoor nodig, door middel van een Taskforce Kinderarmoede.

Daarnaast moet ons minima- en schuldhulpbeleid aan de slag met de aanbevelingen die komen uit de diverse evaluaties, bijvoorbeeld ten aanzien van het voorkomen van armoedeval en goed evalueren en bijsturen.

PvdA-Berg en Dal, *lokaal sociaal!* staat uitdrukkelijk ook voor de kiezers die niet zelf deze problemen ervaren, maar die niet in een gemeente willen wonen, waarin de ongelijkheid aantoonbaar aanwezig is. Mensen die het belangrijk vinden dat anderen met minder geluk ook goed mee kunnen doen. Inwoners die kiezen voor solidariteit in een gezonde gemeente.

Taskforce Kinderarmoede

Als het aan de PvdA ligt, is het nu tijd om een Taskforce Kinderarmoede in te stellen.

Status: adviesorgaan voor het college om inhoud/richting te geven aan het beleid om (kinder)armoede structureel te bestrijden, uit de gemeente te bannen, met 'regie op eigen leven' hoog in het vaandel.

Samenstelling: mix vanuit alle geledingen die in aanraking komen/ te maken hebben met of expertise hebben op het gebied van armoede in huishoudens én vooral ook de betreffenden zelf: deskundigen, ervaringsdeskundigen en betrokken instanties.

PvdA-Berg en Dal, *lokaal sociaal!*

Verkiezingsprogramma voor de gemeenteraad
in de bestuursperiode 2022-2026

4 Zeker zijn van goede zorg

PvdA-Berg en Dal, *lokaal sociaal!* wil de inwoners van onze gemeente zo veel mogelijk laten deelnemen aan de maatschappij, overeenkomstig de uitgangspunten van de Wmo, Jeugdwet en Participatiewet. Wij streven ernaar de gezondste gemeente van Nederland te worden. Er moet één loket komen voor de beste passende zorg!

Wij vinden dat inwoners niet naar verschillende loketten moeten met hun (hulp)vragen, maar naar één loket. (Hulp)vragen op het gebied van zorg en welzijn, jeugdhulpverlening en werk en inkomen hangen in de praktijk nog weleens samen. Daarom is het van belang dat de Wmo, Jeugdwet en Participatiewet met elkaar in samenhang worden bekeken. Wijken waar het nodig is (zo is gebleken uit de GGD-monitor) verdienen een intensievere aanpak. Dat is ook nodig om tot structurele veranderingen te komen. Al een aantal jaren vragen wij het college om, zoals het is gestart in wijk de Stekkenberg in Groesbeek, ook op te pakken in Millingen. De komende collegeperiode willen wij erop toezien dat signalen uit de GGD-monitor ook daadwerkelijk tijdig en goed worden aangepakt.

Innovatie door samenwerking

Evenals vorig jaar opnieuw ons initiatief: het instellen van een Jaarlijkse Sociale Innovatieprijs van €15.000,-

Samenwerking is nodig om inwoners met een lichamelijke, verstandelijke of psychische beperking betere kansen te bieden, zo zelfredzaam mogelijk te laten leven en zo veel mogelijk deel te kunnen laten nemen aan de maatschappij.

Nieuwe, slimme oplossingen kunnen rekenen op een subsidie. Voor het beste idee willen wij een jaarlijks uit te reiken Sociale Innovatieprijs in het leven roepen.

4.1 Jeugdzorg

PvdA-Berg en Dal, *lokaal sociaal!* wil dat extra budget wordt vrijgemaakt om wachtlijsten in de jeugdzorg weg te werken en te voorkomen! Daarnaast willen we samen met de diverse hulpverlenende organisaties op zoek gaan naar structurele oplossingen. Het doel is dat een jongere binnen vier weken de benodigde hulp krijgt.

4.2 Mantelzorgers

Mantelzorgers worden steeds belangrijker in onze samenleving. Steeds meer wordt er een beroep op hen gedaan. Er is vaak sprake van overbelasting van de mantelzorger. En we weten ook dat mantelzorgers vaak in stilte lijden. Wij maken ons hierover zorgen. Daarom moet de toegang tot ondersteuning voor mantelzorgers verbeterd worden.

PvdA-Berg en Dal, *lokaal sociaal!*

Verkiezingsprogramma voor de gemeenteraad
in de bestuursperiode 2022-2026

5 Een fijne, duurzame leefomgeving

We wonen in een prachtige gemeente die steeds meer toeristen weten te vinden. De infrastructuur van de gemeente moet worden aangepast, om de doelstelling van ons leefbaarheids- en toerismebeleid te kunnen halen.

Onze dorpen, die de levensader zijn van onze gemeente moeten leefbaar en veilig zijn.

PvdA-Berg en Dal, *lokaal sociaal!* omarmt initiatieven, ambities en plannen die voortkomen uit de verschillende kernen die tot verbeteringen leiden.

In elk dorp hoort een volwaardige multifunctionele gemeenschapsaccommodatie waarin zoveel mogelijk activiteiten vanuit de kern zijn ondergebracht.

Wij vinden dat juist ook dorpen en wijken zelf meer zeggenschap moeten hebben mét bijbehorend budget.

PvdA-Berg en Dal, *lokaal sociaal!* wil dat elke kern een uitnodigende buitenruimte heeft (bijv.: Groene Leefruimte, Avonturenbos, Jeu de Boules baan) en dat er voldoende mogelijkheden zijn om te bewegen, sporten en/of te recreëren. Onze verenigingen en vrijwilligers dragen we een warm hart toe.

Het is van groot belang dat elk dorp goed bereikbaar is en blijft door (flexibel) openbaar vervoer.

Om de leefbaarheid nog meer te verbeteren, ondersteunen en stimuleren wij alle cultuuruitingen in onze gemeente. Kunstroutes, pop-up tentoonstellingen, de Telpost in Millingen, de tentoonstellingen in het Kerkje van Persingen. Maar ook natuurlijk muziekkuitvoeringen en toneelvoorstellingen. Alle initiatieven vinden bij ons een gewillig oor en kunnen op onze steun rekenen.

Ruimtelijke ordening

De neoliberale politiek heeft ruimtelijke ordening als overheidstaak de laatste jaren steeds verder uitgekleed.

De nieuwe Omgevingswet stimuleert weliswaar dat alle belangrijke aspecten bij ruimtelijke ontwikkeling worden betrokken, maar geeft vooral ruimte aan initiatiefnemers en dat zijn vaak projectontwikkelaars.

Dat vraagt dus om een alerte lokale overheid die goed weet wat nodig en wenselijk is en die in het krachtenveld het publieke belang effectief behartigt. Daarbij hoort dat onze inwoners altijd goed betrokken blijven bij veranderingen in de leefomgeving.

PvdA-Berg en Dal, *lokaal sociaal!*

Verkiezingsprogramma voor de gemeenteraad in de bestuursperiode 2022-2026

5.1 Ooij

PvdA-Berg en Dal, *lokaal sociaal!* verwelkomt de plannen vanuit de Dorpsagenda Ooij om het Reinier van Ooiplein te renoveren en het dorp Ooij beter te verbinden richting rivier. Zo wordt Ooij met alle nieuwbouwplannen (Reomie, Emmastraat) voor de nabije toekomst, daarop ook infrastructureel voorbereid. Voor de eigen leefbaarheid, maar ook voor onze toeristische infrastructuur. Daarbij hoort ook de afwikkeling van het verkeer op de dijk, zodat ruim baan kan worden gegeven aan wandelaars en fietsers zoals in alle (beleids)plannen (Pontje) wordt verlangd. Ooij is een groeidorp in onze gemeente. Zoveel nieuwe woningen en ontwikkelingen vergen ook iets van het voorzieningenniveau. De gemeente heeft sportzaal Morgenfit gekocht, maar hoe gaat het in de toekomst? Het wordt voor de PvdA tijd dat daar integraal, in samenhang en in samenspraak met de actieve bewoners aan wordt gewerkt.

5.2 Beek

Voor Beek willen wij dat nu eindelijk eens werk wordt gemaakt van de allang beloofde aanpassingen rond het Hofke en de supermarkt. Ook de overlast van motoren op de Rijksstraatweg en de Van Randwijkweg moet worden aangepakt. Deze overlast komt de leefbaarheid en onze ambities als wandel- en fietsgemeente niet ten goede.

5.3 Groesbeek

PvdA-Berg en Dal, *lokaal sociaal!* is een groot voorstander van een combinatie van Marktpllein en Dorpsplein, waar het Bourgondisch goed vertoeven is, waar elektrische fietsen kunnen worden gehuurd, taxi's en (elektrische) busjes kunnen worden genomen naar andere kernen en onze musea. Ruim baan voor terrassen, activiteiten, wandelaars, fietsers, toeristen en shoppers! Parkeren kan net buiten deze zone.

Wij hebben al vaak aan de bel getrokken voor een goed centrumplan Groesbeek. In 2020 heeft het college na uitgebreid onderzoek een 4-tal plannen gepresenteerd voor de ontwikkeling van het centrumplan in Groesbeek. In de zomer van 2021 werd een burgerparticipatietraject opgezet in de vorm van enquêtes op het marktpllein en in de krant.

Het is noodzakelijk om goed na de denken over de verkeersstromen over de Dorpsstraat. Want uit de enquête kwam het doorgaande verkeer als ergernis en potentieel gevaar met stip op nummer 1.

PvdA-Berg en Dal, *lokaal sociaal!*

Verkiezingsprogramma voor de gemeenteraad in de bestuursperiode 2022-2026

6 Energietransitie

In 2050 moet Nederland een volledig duurzame energievoorziening hebben en volledig onafhankelijk zijn van fossiele brandstoffen. In onze gemeente worstelen we - net zoals in vele andere gemeenten - met deze gedeelde opgave om in stappen fossielvrij in onze energie te gaan voorzien. Er waren Duurzaamheid Café bijeenkomsten in Beek, Millingen en Groesbeek. De gemeenteraad heeft er tijdens meerdere Carrousel- en Raadsvergaderingen over gesproken en er uiteindelijk een klap op gegeven. Met als enige resultaat: het besluit over zoekgebieden voor zonneparken en de procedure om tot uitvoering van het aanleggen te komen.

6.1 Energie-armoede

Energietransitie kan leiden tot sociale ongelijkheid en zogenaamde energie-armoede.

PvdA-Berg en Dal, *lokaal sociaal!* vindt dat dat niet mag: energiearmoede in een gemeente als Berg en Dal. Maar we weten dat het wel bestaat. De armoede in onze gemeente moeten we op alle fronten structureel aanpakken.

Eenzijds zijn er huurders van slecht geïsoleerde woningen die daar niets aan kunnen doen omdat de verhuurder over de verduurzaming gaat. Anderzijds zijn er eigenaren van energieslurpende huizen die simpelweg geen geld hebben om in het zuiniger maken van hun huis te investeren.

De gemeente is recent gestart met een energiecoach. Is dit initiatief voldoende om te voorkomen dat de groep eigenwoningbezitters op den duur in de kou komt te staan, letterlijk en figuurlijk? Wij vinden dat deze groep vooruitgeholpen moet worden via een nog te vormen duurzaamheidsfonds.

Door de verkoop van huurwoningen zijn in een aantal wijken gemengde blokken van koop en huur ontstaan. Het is wenselijk dat deze blokken in één keer worden aangepakt. De gemeente moet erop toezien dat woningcorporaties in een goed tempo werk maken van het verduurzamen van de sociale woningvoorraad.

Duurzaamheidsfonds

Huizenbezitters krijgen niet alleen een energieadvies, maar wordt ook direct een handelingsperspectief geboden.

Er wordt bv. een aanbod gedaan om bepaalde maatregelen met buurtbewoners in te kopen en ook wordt er inzicht gegeven in financieringsmethoden.

PvdA-Berg en Dal, *lokaal sociaal!*

Verkiezingsprogramma voor de gemeenteraad in de bestuursperiode 2022-2026

6.2 Opheffen moratorium op windenergie

Een windmolen van 3 MW levert evenveel energie als 28.000 zonnepanelen van 250W. We staan open voor enkele molens mits de omgeving er geen last van heeft. Dit lijkt ons beter dan grootschalige zonnepanelenparken.

PvdA-Berg en Dal, *lokaal sociaal!* wil dat het moratorium op windenergie wordt opgeheven om zo de druk op zonnenvelden weg te nemen. Wij willen dat samen met buurgemeenten (lieft ook met Kranenburg) wordt gekeken naar eventuele plaatsen waar windmolens, met draagvlak, zouden kunnen worden geplaatst. Kleine windmolens kunnen ook een optie zijn.

Laat inwoners meepraten én meeprofiteren!

Not in my back yard?

Iedereen is ervan overtuigd dat de energietransitie moet doorgaan - daar kun je toch niet tegen zijn? Maar windmolens lijken op voorhand onbespreekbaar!

De PvdA wil geen hakken in het zand op basis van onderbuikgevoelens, maar besluiten op basis van feiten en deskundigheid, compleet met burgerparticipatie.

6.3 Burgerparticipatie

PvdA-Berg en Dal, *lokaal sociaal!* wil dat de zeer ambitieuze plannen voor zonneparken van alle kanten en in samenhang worden bekeken door het burgerparticipatieproces uit te voeren.

Vragen die gesteld dienen te worden:

Is het financieel haalbaar? Kan het plan onder de geschetste voorwaarden uitgevoerd worden? Wil de omgeving dat, hoe groot is het draagvlak of de onrust nu eigenlijk? Kan de bevolking ook financieel participeren en zo ja hoe? Is een ecologische verbinding met het landschapspark van de Ooijpolder en de andere pilots te realiseren? Is er ook een toeristisch project (boerenwandelpaden bijv.) van te maken? Kan dat, gezien de veiligheid? Kunnen de WMG en de Ploegdriever in het project meedoen?

Deze zaken moeten nog aan de orde komen en worden uitgezocht alvorens iets kan worden besloten!

PvdA-Berg en Dal, *lokaal sociaal!*

Verkiezingsprogramma voor de gemeenteraad
in de bestuursperiode 2022-2026

7 Economie

Een gezond ondernemersklimaat is essentieel voor een gezonde woon- en werkomgeving. Vooral winkels en kleinschalige MKB-bedrijven bevorderen de levendigheid van kernen. We maken ons sterk voor de huidige bedrijvigheid in onze gemeente. We willen het MKB in de dorpen ondersteunen. Lokale ondernemers die duurzaam en maatschappelijk ondernemen moeten deel kunnen nemen en een streepje voor hebben bij gemeentelijke aanbestedingen.

PvdA-Berg en Dal, *lokaal sociaal!* vindt het belangrijk dat de ondernemers actief meegenomen worden in het ontwikkelen van beleid.

Wij stimuleren en ondersteunen initiatieven en ondernemerschap op het gebied van recreatie en toerisme, cultuur, bewegen en sport met respect voor ons landschap en onze cultuurhistorische geschiedenis. Bij voorkeur door bedrijven die maatschappelijk verantwoord (willen) werken en bijdragen aan het gewenste recreatie- en toerismeprofiel van onze gemeente.

We willen bedrijventerreinen een kwalitatieve impuls geven door ze beter te integreren in onze groene ruimte. We zijn blij met de plannen rondom het Reomieterrein en hopen dat de plannen snel kunnen worden gerealiseerd. Ook zijn we blij met de hernieuwde activiteiten bij onze Millingse werf. Beide zeer markante plekken aan de Waal.

Toerisme

Wij willen ons profileren als een gemeente waar het goed toeven is. Met mogelijkheden voor een gezond, (bewegings-)actief verblijf in de natuur. Een fijne plek om vrije tijd door te brengen.

Wij koesteren onze landelijk en regionaal bekendstaande wandel-, hardloop-, fiets- en golfevenementen, ons historisch-cultureel erfgoed en -evenementen (Romeinen, WO II), onze musea, de wijnfeesten, natuureducatie- en duurzaam agrarische initiatieven, evenementen en -bedrijven.

PvdA-Berg en Dal, *lokaal sociaal!*

Verkiezingsprogramma voor de gemeenteraad in de bestuursperiode 2022-2026

8 Bestuur

8.1 Veiligheid

PvdA-Berg en Dal, *lokaal sociaal!* wil een veilige gemeente waarin het prettig wonen is en betere voorlichting over veiligheid. De 'grote' veiligheidsproblematiek is uiteraard een landelijke verantwoordelijkheid. Maar als het gaat om het gevoel van veiligheid van burgers in een gemeente, dan is het bestuur van die gemeente zelf aan zet.

Wij zijn van mening dat – als de gemeente echt op prioriteit wil gaan handhaven – er te weinig BOA-capaciteit is.

Inwoners moeten er zeker kunnen zijn dat goede zorg bereikbaar is. Of je nu in de Polder of in Groesbeek woont. Als je hulp nodig hebt, moet je die snel kunnen krijgen. De PvdA vecht voor bereikbare zorg voor iedereen, voor jong en oud. Dat betekent dat we moeten kijken of onze brandweer juist gesitueerd is en onze ambulancevoorzieningen voldoende zijn. Hierbij kijken we ook over de (lands)grenzen heen.

8.2 Organisatie

PvdA-Berg en Dal, *lokaal sociaal!* staat voor open en transparant bestuur. Daarbij denken wij in mogelijkheden. Dat uit zich bijvoorbeeld in het stimuleren van nieuwe woonvormen. Het uitgangspunt moet het hanteren van een JA-tenzij houding zijn.

Daarnaast staan wij voor een heldere communicatie. Naast en met onze inwoners, ondernemers en belangenorganisaties. Niet alleen praten met, maar ook waar mogelijk besluiten bij onze inwoners laten. Iedere wijk/dorp krijgt een eigen budget voor de uitvoering van de wijk-/dorpsagenda's.

Wij geven óók een stem aan onze jeugd! In 2018 hebben wij een motie ingediend voor een werkgroep Jeugd&Politiek. Deze werkgroep is inmiddels structureel ingericht en organiseert diverse activiteiten om kinderen en jongeren te betrekken bij de politiek. Wij willen dat dit uiteindelijk leidt tot een kinder-/jongerenraad met eerst een adviserende en vervolgens een beslissende rol over zaken die hèn aangaan.

We staan voor politiek en bestuur op basis van verbinding en niet op basis van grenzen. Het maakt ons niet uit waar je vandaan komt. Wij zijn er voor iedereen die deel uitmaakt van onze gemeente. Wij sluiten niemand uit, wij zetten ons in voor een inclusieve samenleving, zonder discriminatie in welke vorm dan ook.

PvdA-Berg en Dal, *lokaal sociaal!*

Verkiezingsprogramma voor de gemeenteraad in de bestuursperiode 2022-2026

Voor de komende collegeperiode willen wij een actieplan om hiermee beter en gericht aan de slag te gaan. Daarnaast vinden wij de samenwerking over onze gemeente- en regiogrenzen, en zelfs landgrenzen, heel erg belangrijk.

Wij vinden het belangrijk dat geïnvesteerd wordt in kennis en kwaliteit van de ambtelijke organisatie, waardoor verloop onder ambtenaren wordt voorkomen.

8.3 Financiën

PvdA-Berg en Dal, *lokaal sociaal!* maakt constant keuzes op basis van het principe: 'de sterkste schouders dragen de zwaarste lasten' en 'de vervuiler betaalt'.

De afgelopen jaren is het zorgdomein te veel gedreven vanuit financiële kaders. We moeten structureel aan de slag met ons zorg- en armoedebeleid: wat voor een gemeente willen wij zijn en wat is daarvoor nodig?